چۆن خۆت فێری نوسینی ئەوێستایی ئەکەیت؟

𐬗𐬋𐬥𐬹 𐬑𐬋𐬙𐬹 𐬟𐬉𐬭𐬌𐬹 𐬥𐬎𐬯𐬌𐬥𐬌𐬹 𐬀𐬬𐬉𐬯𐬙𐬁𐬌𐬌𐬹 𐬀𐬐𐬀𐬌𐬙؟

نوسینی: پیر لوقمان

دەستپێك

نوسینی دیندەپیرەی ئەوێستایی زیاتر لە یەك هەزار ساڵی تەواوە لەناو کێڵگەی فەرهەنگی نوسین و ئەدەبیاتی کوردیدا بزر بووە. هەڵبەت پاش ئەوەی عەرەبە مسوڵمانەکان هێرشیان کردە سەر گەورە ئیمبراتۆریەتی ساسانییە کوردەکان و بەسێقۆڵیی (عەرەب، ڕۆم، فارس) تێکیان شکاندن و ڕوخاندنیان، ئیدی هیچ دەسەڵاتێکیان بەکورد نەهێشت و لەو جەنگەدا زیاتر لە دوو ملیۆن کورد کوژرا و ملیۆنان کەنیلە و ژنیان بە سەبایە گرت و بردیان و نیشتمانەکەیان بەتەواوی داگیر و وێران کرد. وێڕای ئەوەش تەواوی ئاورگەکانیان ڕوخاند و شوێنەوارەکانیان لەجیهادی ئاینیی عەرەبیدا وێران و تێکدا و تەواوی پەرتوك و نوسراوە مێژووییەکان و ئەدەبیات و هەرچی هەبوو بردیان و سوتاندیان و لەناویان دا. بەمەش مێژووی نەتەوەیەکی هەزاران ساڵەی خاوەن دەسەڵات و فەرهەنگ و ئاینیان سڕییەوە و نوسینەکەشیان قەدەغە و حەرام کرد. هەر لەبەر ئەمەش نوسینی دیندەپیرەی ئەوێستایی کە ئەوێستای پیرۆزی پێ نووسراوەتەوە لە زەهینەت و شوناسی نەتەوەییان سڕییەوە و کۆتاییان پێهێنا و لەجێگای ئەوە (ئەلف بێ) ی عەرەبییان دانا.

ئێستا کە ئاینی زەردەشتی سەرلەنوێ و پاش زیاتر لە چواردە سەدە خەفەکردن و قەدەغەکردن و حەرامکردنی، سەریهەڵدایەوە و خۆشبەختانە ئەو سەرهەڵدانەوەیە بەدەست و مەچەك و بازوو و ماندووبوونی من بوو،

لەپاڵ ئەمەدا نوسینی دیندەپیرەی کوردی و زمانی ئەوێستاییشم زیندوو کردەوە و خوازیارم کە نەوەکانی ئێستا و داهاتوو بەوردی خۆیان فێر بکەن و لەهەوڵی ئەوەشدام (ئەلف بێ) ی عەرەبی بەتەواوی لابدرێت و (ئەلف بێ) ی دیندەپیرەی کوردی جێگای بگرێتەوە. بەمەش ئەتوانین لەڕیشەوە جیاکاریی نەتەوایەتی بەرهەم بهێنین و خۆمان لەپاشکۆیەتی بسڕینەوە.

پیر لوقمان

پیتەکانی دیندەپیرە

پیتەکانی دیندەپیرەی کوردی لە دوو بەشی بزوێن و نەبزوێن پێکهاتوون. کەکۆی گشتیان بەسەریەکەوە ٤٨ پیت و ٥٠ دەنگە بۆ زمانی ئەوێستایی و پیتەکانی (ل ، ڵ، ق، ڕ) ی تێدا نییە و ٥٤ پیتە بۆ زمانی پاڵەیی(پەهلەوی) کە هەرچووار پیتی (ل ، ڵ، ق، ڕ) ی تێدایە و لەڕاستەوە بۆ چەپ دەنووسرێت.

ئەوەی گرنگە لەم پەرتوکەدا کە وەك ماڵ و فێرگەی خودوەستایی شەهریارییە، تەنها پیتەکانی دیندەپیرەی کوردی ئەوێستایی دەنوسین و ئەویدیکە کە (پاڵەیی) یە و بە پەهلەوی ناوبانگی دەرکردووە لە زنجیرەیەکیتردا ئەگەر ئەهورامەزدا هاویاری بکات و تەمەن ڕێگا بدات دەیخەینە بەردەستی خوازیارانی. ئەم پەرتوکەش بەپێی ژمارەی پیتەکان کە ٤٨ پیتە و ژمارەی وانەکانیشم کردووە بە ٤٨ وانەی سەربەخۆوە تاکو فێرکار بتوانێت بەئاسانی فێرببێت.

پیتەکانی دیندەپیرەی ئەوێستایی کوردی، هەر یەکە و دەنگ و ئاوازێکی تایبەتیی هەیە و بەپێی ئاوازی دەنگ دەنوسرێت. زۆر جار دەبینین دوو پیت یان سێ پیت وا دەردەکەوێت لە وشە ئەوێستاییەکاندا هەمان ئاوازی هەیە بەڵام هەڵبەت وانیە و ئاوازەکان بەپێی وشە و ڕستە دەگۆڕێن بۆیە بەپێی وشە و ڕستە ئەو پیتەی بۆ دادەندرێت کە گونجاوترینیانە.

هەندێك دەنگی پیتی ناو وشەگەلی کوردی هەن کە تاکو ئێستا بە پیتەکانی (ئەلف بێ) ی عەرەبی ناتواندرێت بنوسرێت وەکو دەنگی (نگ)

ی مانگ و مەنگ. کە دەنگێکە لە قورگدایە. کەچی لە پیتەکانی دیندەپیرەی ئەوێستایی کوردیدا دەنوسرێت. ئەمەش ئەوە دەردەخان کە نوسینی دیندەپیرە ئاسانتر و جوانتر و ئاوازدارتر بێت بۆ نوسینی کوردی.

خوێندنەوەی پیتەکانی دیندەپیرەی ئەوێستایی لەلای فارسەکان و پارساکانی هندستان جودا دەخوێندرێنەوە. هەر ئەمەش وایکردووە وەرگێڕە کوردە فارسی زانەکان کە بێئاگان لە دەنگ و ئاوازی نوسین و زمانی ئەوێستایی بەهەڵە خوێندنەوەکانی وەریبگێڕن و بەتەواوی لەدەنگ و ئاوازی ڕەسەنی خۆی لایانداوە. تەنانەت لەخوێندنەوەی (گاثاو) واتا گوتەگەل، بەشێوەیەك هەڵەکراوە کە سەراپای زمانەکەی گۆڕیوە.

هەڵبەت بۆ ئەمە نموونەی گەلێ زۆرمان هەیە. ئێمە تەنها دوو نموونە وەردەگرین کە لەهەموویان زەقتر و لەبەردەستترە. ئەوانیش هەردوو وشەی (گاثاو و ئەوێستا) ن.

نموونەی یەکەم: لە خوێندنەوەی فارسیدا (ث) دەکەن بە (ت) واتا لەنوسینی فارسیدا (ث) ناخوێندرێتەوە بەمەش (گاثاو) بووە بە (گاتا) و تەواوی وەرگێڕە کوردەکانی ئەوێستا و گوتەگەلی زەردەشتی پەیامبەر لەفارسییەوە وەریانگرتووە و هەمان چەك و پینەیان بۆ کردووە و داریان بەسەر بەردەوە نەهێشتووە. تەنانەت لەماناکەیدا بە (سروود) وەریانگێڕاوە کەلەڕاستیدا (گاث) واتا گوتە و (ئاو) ی پاشگریشی بریتییە

نیشانەی کۆگەل کەدەبێتە (گوتەگەل). لەکاتێکدا لە یەسنای ٢٨ و بڕگەی ٣ دا و چووارەمین وشە (وفیان) هاتووە کەبەمانای سرود دەکات.

نموونەی دووەم : لەخوێندنەوەی فارسیدا (و) دەکەن بە (ڤ) و بەپێچەوانەوە (ڤ) دەکەن بە (و) و (ێ) دەکەن بە(ی) بەمەش (ئەوێستا) بووە بە (ئاڤیستا) و تەنانەت (ئە) ی سەرەتای وشەکەشیان کردووە بە (ئا) و تەواوی وەرگێڕە فارسی زانەکان کە ئەوێستایان وەرگێڕاوە ناوی پەرتوکی پیرۆزی ئەوێستایان بەتەواوی گۆڕیوە و لەماناکەی خۆی لایانبردووە و قوڕیان بۆ ئەو پەرتوکە بەدبەختە گرتۆتەوە.

هەر بۆ زیاتر ڕوونکردنەوە، پارساکانی هندستان و فارسەکان پیتی (و) بە (ئو) دەخوێننەوە و (ۆ) بە ئۆ و هەروەها (ی) بە (ئی) دەخوێننەوە کە لەخوێندنەوەی ئەوێستادا دەنگێکی نەشاز و گرانکەوتوویان پیداوە. لەپاڵ ئەمەشدا ناتوانن (ێ) بخوێننەوە و ئەویش بە (یی) درێژ دەخوێننەوە. هەڵبەت زۆر جار لەگەڵ چەندین موبەد و دەستورانیاندا کەوتووینەتە گفتوگۆی زۆر وورد و تەنانەت هەندێك جاریش توند، بەڵام ئیدی ئەوان زمانەکەیان وەهایە و سودێکی نەبووە لەگەڵیاندا.

ئەو کەسەی بۆ یەکەم جار دەنگی پیتەکانی ئەوێستای بەخوێندنەوە نوسییەوە و بەهۆیەوە گاثاوەکانی زەرەثۆشترای پەیامبەری لەیەسناکاندا هەڵاوێرد کرد (کەڤاسڕی ئیداڵژی کانگا) بوو کەلەسالی ١٨٩١ دا پەرتوکێکی لەژێر ناوی (زمانی ئەوێستا) دا بەزمانی ئینگلیزی و ئەڵمانی

بەچاپ گەیاند و دووابەدووای ئەویش (لاورێنس هێچ میڵس) بوو کە لەساڵی ١٨٩٤ دا پەرتوکێکی لەژێر ناوی (گاثاکان) دا بەزمانی ئەڵمانی و ئینگلیزی بەچاپ گەیاند و پێشکەشیکرد بە شاژنی ئەودەمی ئینگلستان. هەڵبەت هەڵەگەورەکە لێرەوە دەستیپێکرد و تائێستا هەمان میتۆد بۆ خوێندنەوەی بەکار دەبرێت و گەورە نوسەر و بیرمەندانی وەکو (ئیبراهیم پورداود) و (جەلیل دوستخواە) و (ئاپتن ساسانفەڕ) و (پڕۆفیسۆر بارتولومە) و (د. تارا پوور) و زۆرێك لە وەرگێڕەکانیتر لەم سەرچاوەیە سوودیان وەرگرتووە و بەبنچینەی وەرگێڕانەکانی خۆیان داناوە.

بەندە، کە تەواوی ئەو سەرچاوانە و خودی ئەوێستاشم بە نوسینی دیندەپیرە و زمانی ئەوێساتایی لەبەردەستن. هەوڵ دەدەم بەووردی و بەبێ هەڵە تا پێم بکرێت و تاوتوانا لەجەستەمدا بێت بەسوودەوە بەخوازیارانی نوسینی دیندەپیرەی کوردیی بگەیەنم.

خودمامۆستایی کردنی فێربوونی نوسینی دیندەپیرەی ئەوێستایی

پیتەکانی دیندەپیرەی ئەوێستایی دوو بەشن ئەوانیش (دەنگدار و بێدەنگ)ن.

پیتە دەنگدارەکان(بزوێنەکان):

پیتە دەنگدارەکان(بزوێنەکان) ١٤ پیتن بە دەنگێکی زیادەی سێ پیتییەوە کەئەمانەن:

𐬀 ئە

𐬁 ئا

𐬌 ی، ئی لەسەرەتادا

𐬍 یێ، ئیێ لەسەرەتادا

𐬎 و، ئو لەسەرەتادا

𐬏 ۆ، ئۆ لەسەرەتادا

𐬆 ی کورت، ئی لەسەرەتادا

ی کۆتایی

ی ناوەڕاست

ێ

و

ۆ، ئۆ

ئان

ئاو

یری دەنگی سێ پیتییە.

پیته بێدەنگەکان ژمارەیان ٣٥ پیتن

و   ك

خ لەسەرەتای وشەوە دەنوسرێت

خ لەناوەڕاستی وشەوە دەنوسرێت

خو لە سەرەتای وشەوە دەنوسرێت

خ هەمیشە لەسەرەتاوە دەنوسرێت

گ

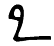 غ

چ

ج

ت لەسەرەتا و ناوەڕاستی وشەدا دەنوسرێت

ت لەکۆتایی وشەدا دەنوسرێت

ث

د

ذ

 ن

ن **له ناوەڕاستی وشەدا دەنوسرێت هەرگیز لەسەرەتا و کۆتاییدا نایەت**

نگ ی دەنگی وشەی مانگ و مەنگ

نگ

پ

ف

ب

و

 م

ی سەرەتا

یی

ر

ڤ ی سەرەتا

ڤ ی ناوەڕاست و کۆتایی

س

ز

ژ

ش هەمیشە لەناوەڕاست و کۆتایی وشەدا دەنوسرێت

ش هەمیشە لەناوەڕاستی وشەدا دەنوسرێت

ش هەمیشە لەسەرەتای وشەدا دەنوسرێت

ە (هی دووچاوی سەرەتا و ناوەراست و کۆتایی)

حـ ی (کورت) زۆر بەکەمی و چەند جارێك لەئەوێستادا هاتووە.

وانەی یەکەم:

پیتی یەکەم (ئە)

ئە

پیتی (ئە) لەنوسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا دەنگداری بزوێنە. زۆر جار ئامرازی نەفیکردنە ئەگەر لەسەرەتای وشەوە لەناودا هاتبێت.

هەروەها ئەگەر بەیەکەوە لەگەڵ (ن) لەسەرەتای وشەوە هاتن وەك (ئەن) هەر وەك ئامرازی نەفیکردن بەکار دەبرێت. بەڵام کاتێك کەلە فرمان و ئاوەڵفرماندا هاتبێت ئەوا ئەرکی (نەفیکردنی) نامێنێت.

نموونە: (ئەپوثرە) واتا نەزۆك. بێمنداڵ. ئەوکەسەی منداڵی نابێت.

(ئەنەخوەریثە) واتا خواردنێك کە نەخورێت.

(ئەناپە) واتا بێئاو ، جێگایەك ئاوی نەبێت، دێمەکار.

چەند نموونەیەك لە بەكاربردنی پیتی 𐬀 لەنوسینی زمانی ئەوێستایی بە پیتەكانی دیندەپرە:

𐬀𐬙	𐬀𐬌𐬙𐬌	𐬀𐬵𐬌𐬌𐬁	𐬀𐬉𐬨	𐬨𐬀𐬰𐬛𐬁	𐬀𐬴𐬀
ئەت	ئەیتی	ئەهیا	ئەیم	مەزدا	ئەشا
كە پاش	ئەوە	ئەمە		مەزدا	ڕاستی

𐬀𐬵𐬎𐬭𐬀	𐬵𐬀𐬗𐬀	𐬀𐬴𐬁𐬝	𐬀𐬯𐬙𐬬𐬀𐬙𐬀𐬯𐬗𐬀
ئەهورا	هەچا	ئەشات	ئەستڤەتەسچا
ئەهورا	لە ڕێگای ڕاستییەوە		خاكی (ماددی)

چەند نموونەیەك لەبەكارهێنانی پیتی 𐬀 لەنووسینی زمانی كوردیدا

𐬛𐬀𐬭𐬋𐬨	𐬛𐬀𐬭𐬗𐬏𐬥	𐬭𐬁𐬬𐬀𐬯𐬙𐬁𐬥	𐬯𐬀𐬭𐬀𐬙𐬀
دەرۆم	دەرچوون	ڕاوەستان	سەرەتا
𐬵𐬀𐬭𐬛𐬀	𐬐𐬀𐬬𐬁𐬥𐬀	𐬠𐬀𐬭𐬁𐬌𐬌	𐬙𐬀𐬭𐬰𐬀
هەردە	كەوانە	بەرایی	تەرزە

وانەی دووەم:

پیتی (ئا)

ئەم پیتە لەنووسینی دیندەپیرەدا دەنگداری بزوێنە و چ لەسەرەتا یان ناوەڕاست یان کۆتایی بێت هەرگیز گۆڕان بەسەر دەنگەکەیدا نایەت.

چەند نموونەیەك لە پیتی لەنووسینی ئەوێستایی بەپیتەکانی دیندەپیرە:

ئاخشتی	ئاسمەن	چیستا	دەینا	ئای	ئایتی
ئاشتی	ئاسمان	دانایی	دین		ئۆو بەبۆنەی

چەند نمونەیەك لەبەکارهێنانی پیتی دیندەپیرە لەنووسینی زمانی کوردیدا:

ئاوارە	ئاونگ	ئارەزوو	ئاش	ئارام	ئاواز

وانەی سێیەم:

پیتی 𐬌 (ی)

ئەم پیتە لەنووسینی دینتەپیرەدا دەنگداری بزوێنە و لەسەرەتای وشەدا بە (ئی) و لە ناوەڕاست و کۆتاییدا بە (ی) دەخوێندرێتەوە. شایانی باسە فارسەکان و پارساکانی هندستان بە (ئی) دەیخوێننەوە.

چەند نموونەیەك لە پیتی 𐬌 لەنووسینی ئەوێستاییدا بەپیتەکانی دیندەپیرە:

𐬁𐬌. 𐬠𐬌𐬞𐬀𐬌. 𐬠𐬭𐬌𐬱. 𐬌𐬯𐬌. 𐬞𐬀𐬭𐬀𐬌. 𐬨𐬀𐬌𐬥𐬌𐬌𐬎

ئای بیپەی بریش یسی پەرەی مەینیو

هاتن نزیکبوونەوە زامدار بوون وەکو لێیهەڵبێت ڕوحانی

چەند نموونەیەك لەبەکارهێنانی پیتی 𐬌 دیندەپیرە لەنووسینی کوردیدا:

𐬠𐬌𐬭𐬀𐬬𐬀𐬭𐬌. 𐬞𐬌𐬥𐬀𐬛𐬋𐬰𐬌. 𐬥𐬏𐬯𐬌𐬥. 𐬲𐬌𐬭𐬌. 𐬱𐬌𐬠𐬏𐬥𐬀𐬬𐬀

بیرەوەری پینەدۆزی نووسین ژیری شیبوونەوە

وانەی چووارەم:

پیتی (ێ)

ئەم پیتە لەنووسینی دینەدەپیرەدا دەنگداری بزوێنە و بە (ێ) دەخوێندرێتەوە. بەڵام لەسەرەتای وشەدا بە دەنگی (ئێ) دەخوێندرێتەوە. هەرچەندە فارسەکان و پارساکانی هندستان لەهەمو بارێکدا بە (یی درێژ) دەیخوێننەوە.

چەند نموونەیەك لە پیتی لەنووسینی ئەوێستاییدا بەپیتەکانی دیندەپیرە:

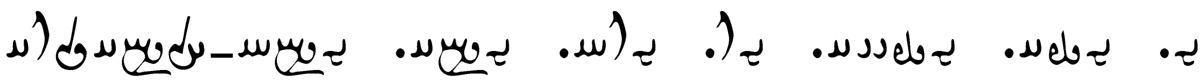

ێ ێژە ێژیە ێر ێرا ێشە ێشەخشەثرە

ئەوە ئارەزوو خۆشبەختی جوڵان خۆزگە زاڵبوو بەسەر ئارەزوودا

چەند نموونەیەك لەبەکارهێنانی پیتی دیندەپیرە لەنووسینی کوردیدا:

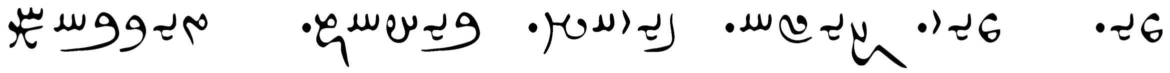

مێ مێو جێگا بێوەی دێهات تێکدان

وانەی پێنجەم:

پیتی (و)

ئەم پیتە لەنوسینی دیندەپیرەدا دەنگداری بزوێنە و بە (و) دەخوێندرێتەوە. بەڵام، لەهەندێك باردا بە (ئو) دەخوێندرێتەوە هەر چۆن فارسەکان و پارساکانی هندستان بە دەنگی لەهەمووو بارێکدا بە (ئو) دەیخوێننەوە لەهەندێك جێگاشدا دەیکەن بە (ڤ).

چەند نموونەیەك لە پەیتی لەنووسینی ئەوێستایی بەپیتەکانی دیندەپیرە:

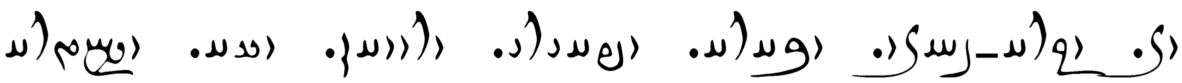

وز وغرەبازوو ودەرە وپەیری ورڤەن وسە وشترە

وەکو بازووی بەهێز ورگ سەرتر ڕەوان خواستن وشتر

چەند نموونەیەك لەبەکارهێنانی دیندەپیرە لەنوسینی کوردیدا:

تورە وریا واتا وەجاغ ووردبوونەوە

وانەی شەشەم:

پیتی (ۆ)

ئەم پیتە لەنوسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا دەنگی (ۆ) یە و لەسەرەتای وشەدا دەبێتە دەنگی (ئۆ).

چەند نموونەیەك لە نوسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

ئۆ	ئۆثە	ئۆنە	ئۆرا	ڤوهۆ	گاتۆمچا
تێدانەبوون	ڕۆن	نەبوو	وەکو	چاك	ڕێگا بەرەو

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرەی ئەوێستایی:

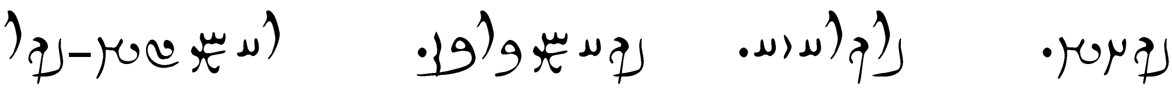

بۆچی	بڕۆرەوە	بۆگەنکردن	ڕەنگی بۆر

وانەی حەوتەم:

پیتی 𐬌 (ی، ئی)

ئەم پیتە لەنوسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا لەسەرەتاوەە بە دەنگی (ئی) دەخوێندرێتەوە و وەك پیتی 𐬀 (ئە) کەلەسەرەتاوە هات ئەوا ئەرکی نەفیکردن دەگرێتە ئەستۆ بەڵام لەناوەڕاستدا بە دەنگی (ی) کورت دەخوێندرێتەوە و هەرگیز لەکۆتایی وشەدا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

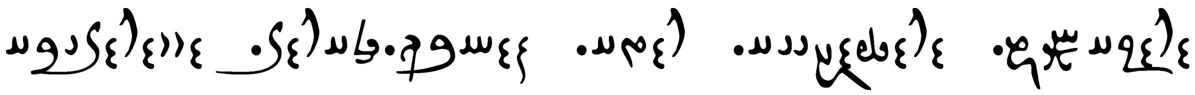

ئیریغەنت ئیریژیجیت ئیریتە ئێیادۆ ڤەریز ئیڤیریزیکە

بۆن ناخۆش ژیانکردنی پێشکەوتوو فەرمانە کە ئەنجامدان ئەنجامنەدان

تەندروست گۆرانی بلێت

چەند نموونەیەك لەنووسینی زمانی کوردی بەنوسینی دیندەپیرە:

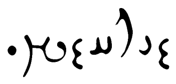 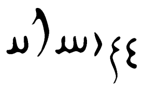

ئیرەیی ئێوارە

وانەی هەشتەم:

پیتی 𐬉 (ێ، ئـێ)

ئەم پیتە بەتەواوی دەنگی (ێ) دەخوێندرێتەوە و لە چەند وشەی دانسقەدا نەبێت لەئەوێستادا لە سەرەتاوە نەهاتووە لەو چەند وشەیەشدا بە دەنگی (ئـێ) دەخوێندرێتەوە. بەڵام لەناوەڕاست و کۆتایی وشەدا بەدەنگی (ێ) دەخوێندرێتەوە.

ئەو وشە ئەوێستاییانەی کە پیتی 𐬉 لەسەرەتاوە هاتوون:

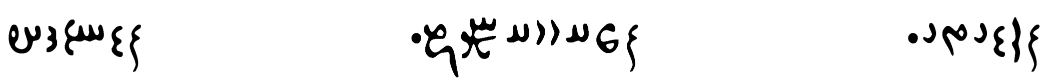

ئێنیتی	ئێمەڤەنت	ئێیاونگە
پەرێشانی	خاوەن هێز	ددان

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستاییی:

یـێ	مێنگەیری	ڤـێ	ڤەنگهێوش	یۆژێم

که سروود ئەڵێم تۆ چاك ئێوە

چەند نموونەیەك لەنووسینی زمانی کوردی بەنوسینی دیندەپیرە:

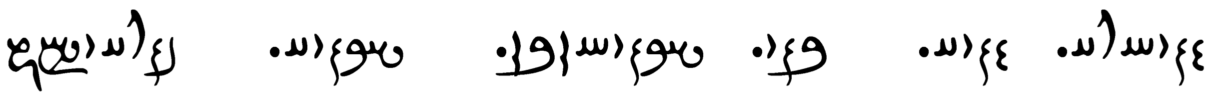

ئێوارە ئێوە دێو شێواندن شێوە بێڕەوشت

وانەی نۆیەم:

پیتی (ی) ناوەڕاست و پیتی (ی) کۆتایی:

ئەم دوو پیتە کەهەردووکیان بە پیتی دەنداری (ی) دەخوێندرێنەوە و لەناوەراست و کۆتایی وشەدا دێن و هەریەکە و بەو شێوازانەی سەرەوە دەنووسرێت. لەنووسینی دیندەپرەی ئەوێساییدا پیتی (ی) کۆتایی هەر وەك پیتی (ی) ناوەڕاست وایە و ئەم تەنها کۆتایی چوکڵەکەی ڕاستە و خوار نییە واتا تەنها دوو چوکڵەی هەیە.

چەند نموونەیەك لە نوسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

سپەیتە	دەیڤا	خواثری	دەدی	دەینا
سپی	دێو	شادی و سەربەرزی	سپاردن	دین

چەند نموونەیەك لەنووسینی زمانی کوردی بەنوسینی دیندەپیرە:

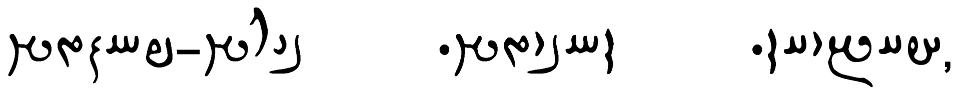

هەیوان	نابوتی	بیری پاکێتی

وانەی دەیەم:

پیتی دەنگداری (و)

پیتی (و) لە ئەوێستادا هەرگیز لەسەرەتادا نایەت و تەنها لەناوەڕاست و کۆتاییدا دێت. لەهەردوو بارەکەدا بەدەنگی (و) دەخوێندرێتەوە. بەڵام لەزمانی فارسیدا (و بە ئو) دەیخوێننەوە. لەنووسینی کوردیدا لەسەرەتادا بە دەنگی (ئ) دەخوێندرێتەوە وەك ئێوارە.

پیتی لەدەنگ و ئاوازدا تەواو وەك دەنگی پیتی وایە و لەجێگای دوو (و) هەردووکیان بەیەکەوە دێن.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

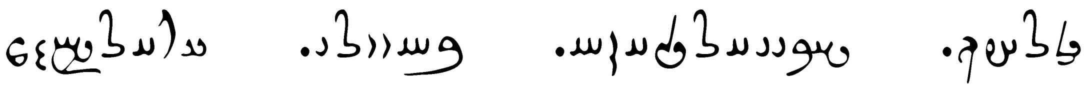

ڤوهۆ	شیەوثەنا	داڤوی	سرەووشیم
چاك	کار و کردار	ئاسان	سروشم(وەحیم)

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

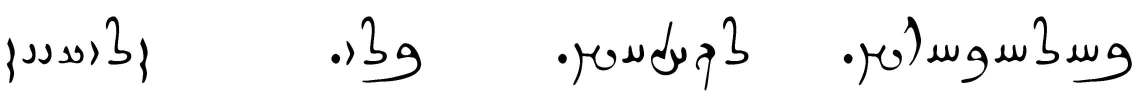

داواکاری	ئۆخەی	دوو	نووسین

وانەی یانزەهەم:

پیتی (ۆ ، ئۆ)

پیتی دەنگداری لەنوسینی ئەوێستاییدا بە (ۆ) دەخوێندرێتەوە.
هەرگیز لەسەرەتای وشەوە نایەت و تەنها لەناوەڕاست و کۆتاییدا دێت.
لەکاتێدا ئەگەر وشەیەکی لێکدراومان هەبێت و کۆتایی وشەی یەکەم بە
پیتی دەنگداری کۆتایی پێهاتبێت ئەوا ڕاستەوخۆ پیتی کۆتایی وشەی
یەکەم دەگۆڕێت بۆ

نموونەی واژە لێکدراوەکان:

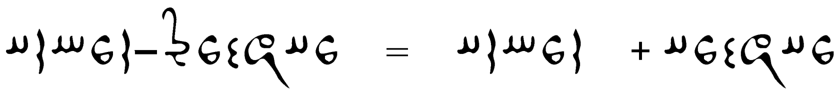

مەذیمە + نمانە = مەذیمۆ نمانە

نێوان + خێزان (ماڵ) = نێوان ماڵ

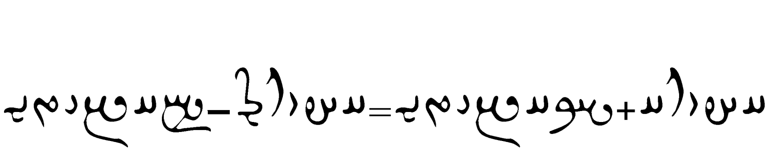

ئەهورە + شەییتیٚ = ئەهورۆ شەییتیٚ

ئەهورە + جێگا = جێگای ئەهورا

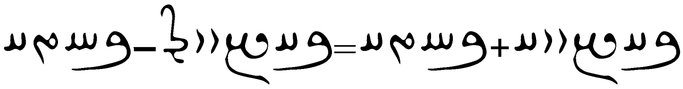

دەیڤە+ داتە = دەیڤۆ داتە

دێو + پێدان = دێوپێدراو (دێودەر) (دێو ئافەریدە)

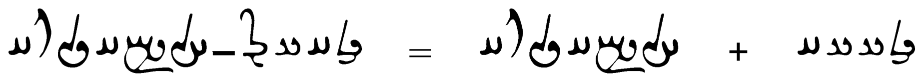

ڤەسە + خشەثرە = ڤەسۆ خشەثرە

وابە(واسۆ)+ بەسەرخۆدازاڵبوون = خاوەن خۆبوون(بەسەرخۆدا زاڵبە)

نمانە + پەیتی = نمانۆ پەیتی

کۆشك(بنکە) + سەرۆك = کۆشکی سەرۆك(بنکەی سەرۆکایەتی)

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستاییی:

ڤەنگهێوش مەنەنگهۆ ئیریزۆش پەثۆ

بیری چاك ڕێگای ڕاست

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

بڕۆ بۆچی دۆ تۆو

وانەی دووانزەهەم:

پیتی 𐬃 (ئاو)

پیتی دەنگداری 𐬃 (ئاو) لەنووسینی دیندەپیرەی زمانی ئەوێستاییدا لەسەرەتای وشەدا کەمتر دێت و بەزۆری لەناوەڕاست و کۆتاییدا بەکار دەبرێت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

𐬔𐬁𐬚𐬃𐬹   𐬨𐬀𐬰𐬛𐬃𐬹   𐬃𐬔𐬵𐬹   𐬛𐬎𐬲𐬛𐬃𐬢𐬵𐬋

گاثاو   مەزداو   ئاونگ   دوژداونگهە

گوتەگەلی زەردەشت مەزدا ئاونگ (نیشتوو)

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬃𐬔𐬹   𐬛𐬃

ئاونگ   داو

وانەی سیانزەهەم:

پیتی (ئان)

پیتی دەنگداری (ئا) هەنێك جار بە (ئان) دەخوێندرێتەوە. لەئەوێستادا بەزۆری لەنێوان وشەکاندا بەکار دەهێندرێت هەرچەندە لەسەرەتا و کۆتای یشدا دێت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

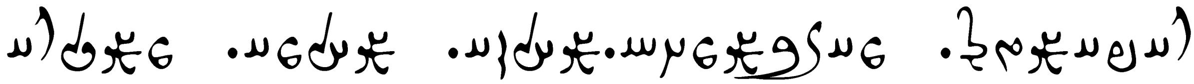

ڕەپەنتۆ مەزدامچا ئاخنە ئاخمە مانثرە

پشتیوانان مەزدا و لغاو شانە سروشی ئیزەدی

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

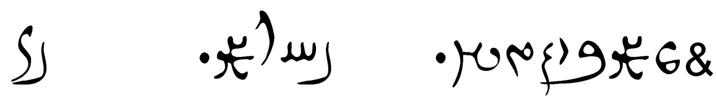

ماندوێتی باران بزن

وانەی چوواردەهەم:

دەنگی سێ پیتیی ( ) (ئیری) هەڵبەت ئەمە پیت نییە بەڵکو دەنگێکی سێپیتییە و لەسەر ژمارەی پیتەکان هەژمار ناکرێن. بەڵام بۆ زانیاریی دەنگەکان، ناچار بووم بینوسم.

دەنگی سێپیتیی (یری) کەبەمانای (بەرەو...) دێت لەنوسینی دیندەپیرەی زمانی ئەوێستاییدا لە پاش (چاوگ) ەوە دێت و پیتی یەکەمی کە(ی) کورتە بە دەنگ و ئاوازی (ێ) دەخویندرێتەوە و کەمترین کات ئەوێتاناسان باسیان لێوەکردووە.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

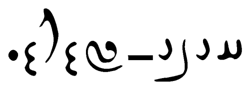	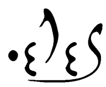	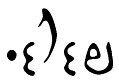	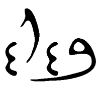
ئەیبیگێری	زێری	پێری	دێری
بەرەوگریان	بەرەو پیربوون	بەرەو پڕبوون	بەرەوفرمێسك

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

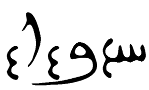 ئاودێری

وانەی پانزدەهەم:

پیتی 𐬐 (ك)

پیتی بێدەنگی 𐬐 (ك) لەهەموو جێگایەکی وشەدا لە نوسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا بەبێگۆڕانکاری دێت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

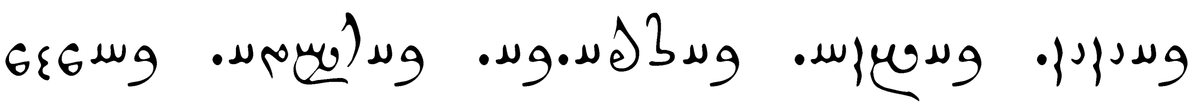

کەینین   کەینا   کەوفە   کە   کەرشتە   کامێم

کەنیشك   کینە   کێو   کێ   کشتوکاڵ   خۆزگە

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

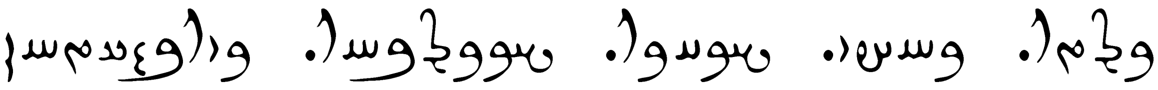

کۆتر   کاهو   شەکر   شکۆدار   کوردستان

وانەی شانزەهەم:

پیتی 𐬑 (خ)

پیتی بێدەنگ یان نەبزوێنی 𐬑 (خ) لە نووسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا بەشێوەیەکی یەکسان دێت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

𐬑𐬭𐬀𐬙𐬏𐬨· 𐬑𐬱𐬀𐬚𐬭𐬀· 𐬑𐬀𐬫𐬎· 𐬀𐬑𐬱𐬙𐬌· 𐬑𐬱𐬥𐬀

خرەتۆم خشەثرە خەیو ئاخشتی خشنا

ئاوەز، خەرەد هێز خۆیان ئاشتی ئاشنا

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬑𐬀𐬭𐬀𐬥𐬛· 𐬑𐬊𐬭𐬀𐬙𐬁𐬎· 𐬠𐬀𐬭𐬑 𐬑𐬊𐬱𐬙𐬥 𐬛𐬀𐬭𐬑𐬊𐬥𐬀

خەرەند خۆرەتاو بەرخ خۆشتن دەرخۆنە

وانەی حەڤدەهەم:

پیتی 𐬓 (خو)ی سەرەتا و 𐬑 (خ)ی ناوەڕاست

پیتی بێدەنگ یان نەبزوێنی 𐬓 (خو)ی سەرەتا و 𐬑 (خ)ی ناوەڕاست و کۆتایی لەنووسینی دیندەپیرەی ئەوێستادا هەردوکیان یەك ڕۆڵیان هەیە لە وشەدا بەڵام کاتێك لەسەرەتادا دێت بە دەنگی (خو) دەخوێندرێتەوە و ئەگەر لە ناوەڕاست و کۆتییدا هات ئەوا بە دەنگی (خ) دەخوێندرێتەوە.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

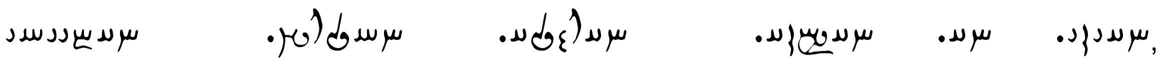

خوەینی	خوە	خوەینە	خوەریثە	خواثری	خوەخیای
جوان، بەشکۆ	خود	تێکەڵ نەبووە	خواردن	شادی، سەربڵندی	خۆم

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

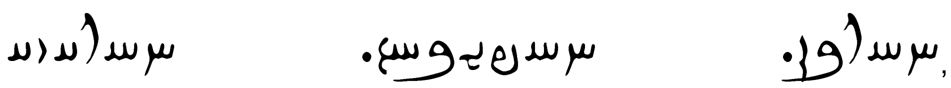

خواردن	خواپێداو	خوارەوە

وانەی هەژدەهەم:

پیتی 𐬔 (گ)

پیتی بێدەنگ یان نەبزوێنی 𐬔 (گ) لە نووسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا بەشێوەیەکی یەکسان دێت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستاییی:

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ئەپەگەیتی	گەیثا	گەوشی	گەویدیا	گەڤە	گرەم
فڕین	گێتی، جیهان	جیهانی	تەندروست	گا	مراندنی تورەیی (بۆ ئاژەڵان)

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
گەورەبوون	گێرە	گەشانەوە	ئاگر	ئارامگە	گەرما	گۆڕ

وانەی نۆزدەهەم:

پیتی 𐬖 (غ)

پیتی بێدەنگ یان نەبزوێنی 𐬖 (غ) لە نووسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا لەهەرجێگەیەکدا بێت بەهەمان ئاواز و دەنگ دەخوێندرێتەوە.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

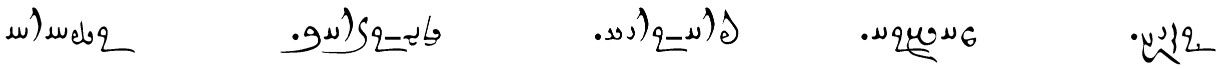

غنیج	مەیغە	فرەغریس	ڤێغزرەد	غژارا
گازگرتن	مێخ	لەخەوهەستاندن	نزیك لەڕژان	ڕژان

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

موغ	غەمخواردن

وانەی بیست

پیتی [illegible] و [illegible] (چ)

پیتی بێدەنگ یان نەبزوێنی [illegible] و [illegible] (چ) لە نووسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا لەهەرجێگەیەکدا بێت بەهەمان ئاواز و دەنگ دەخوێندرێتەوە و بەهەردوو شێوەکەی بەپێی ڕای نوسەرەکە و ئارەزووەی شێوازی نوسینەکە دەنوسرێت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

[illegible]

چەیچەستە	چە	چەیتی	چەکو	چەکڤەنگە	چەکوشە
ناوی دەریاچەی ورمێ	چ	چەند	قۆچەقانی	سۆز و بەزەیی	چەکوش

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

[illegible]

چەند	کۆچ	چەك	بنچینە

وانەی بیست و یەك:

پیتی 𐬘 (ج)

پیتی 𐬘 (ج) لەنووسینی دیندەپیرەی زمانی ئەوێستاییدا لەهەر جێگایەکدا بێت هەمان دەنگ و هەمان ڕۆڵی هەیە و هیچ گۆڕانکارییەکی بەسەردا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

جەیوی	جەغاورو	جەنگ	جەن
قوڵ	بەئاگا، نیگابان	جەنگ، دەرگیری	لێدان، کوشتن

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

جەنگ	جوتیار	جوڵە	جوانی

وانەی بیست و دوو:

پیتی 𐬙 (ت)ی سەرەتا و 𐬝 (ت) ی کۆتایی

پیتی بێدەنگ یان نەبزوێنی 𐬙 (ت) لەنوسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا لەهەر جێگەیەکدا بێت بەهەمان ئاواز و دەنگ دەخوێندرێتەوە.بەڵام، ئەگەر لە کۆتاییدا هات ئەوا شێوازی نووسینەکەی دەگۆڕێت بۆ (𐬝)

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

𐬙𐬀𐬥𐬎𐬭𐬀.	𐬙𐬀𐬭𐬌𐬱.	𐬙𐬀𐬱𐬙𐬀.	𐬙𐬀𐬌𐬌𐬀.	𐬫𐬀𐬎𐬎𐬀𐬝.	𐬀𐬎𐬎𐬀𐬝.	𐬙𐬀𐬎𐬎𐬀𐬗𐬀.
تەنورە	تەرێس	تەشتە	تەیە	یەڤەت	ئەڤەت	تەڤاچا
تەنوور	ترس	تەشت	بەنهێنی	تاکاتێك	هەر ئەندازەیەك	تواناداربم

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬙𐬭𐬯.	𐬙𐬊𐬭𐬁𐬎.	𐬙𐬊𐬭𐬁𐬎𐬀.	𐬛𐬌𐬛𐬁𐬭𐬝.
ترس	تۆراو	تۆراوە	دیدارت

وانەی بیست و سێ:

پیتی 𐬚 (ث)

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬚 (ث) لەنوسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا لەهەرجێگەیەکدا بێت هەمیشە هەمان دەنگ و هەمان ڕۆڵی خۆی هەیە و هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت. بەڵام لە ڤەندیداد و هەندێك نوسراو و پەرتوکی دیکەدا بەشێوەی 𐬚 هاتووە و بەهەردوو شێوەکە دەنوسرێت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستاییی:

𐬚𐬭𐬌.	𐬚𐬭𐬁𐬚𐬭𐬀.	𐬚𐬡𐬁.	𐬀𐬚𐬭𐬀.
ثری	ثراثرە	ثوا	هەثرا
سێ	چاودێری، پەروەردەکردن	بەڕێگەی، بەهۆی	سەراسەر، هەموو، گشت

تێبینی: بەداخەوە ئەم پیتە بێجگە لەزاراوەی هەورامی لەزاراوەی سۆرانیدا ئێستا نەماوە.

وانەی بیست و چووار:

پیتی 𐬛 (د)

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬛 (د) لەنووسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا لەهەرجێگەیەکدابێت هەمان دەنگ و هەمان ئاوازی خوێندنەوەی دەبێت و هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

𐬛𐬀𐬢𐬵𐬎.	𐬛𐬀.	𐬛𐬀𐬌𐬌𐬙𐬌.	𐬛𐬀𐬌𐬛𐬌𐬙𐬌.	𐬛𐬀𐬛𐬁𐬌𐬙𐬌.	𐬛𐬀𐬌𐬛𐬌.
دەنس	دە	داقوی	دەیدێت	دەدی	دەیدێ
ئاگادار	ئەوە	ئاسانکردن	بەدیبهێنە	پێدان، سپاردن	ئاسانکە

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬛𐬌𐬛𐬁𐬭.	𐬛𐬀𐬭𐬬𐬁𐬰𐬀.	𐬛𐬭𐬉𐬲.	𐬛𐬏𐬭.
دیدار	دەروازە	درێژ	دوور

وانەی بیست و پێنج:

پیتی 𐬜 (ذ)

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬜 (ذ) لەنووسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا لەهەرجێگەیەکدابێت هەمان دەنگ و هەمان ئاوازی خوێندنەوەی دەبێت و هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

𐬭𐬀𐬟𐬆𐬜𐬭𐬀.	𐬠𐬀𐬊𐬌𐬜𐬌.	𐬎𐬑𐬜𐬀.
ڕەفیذرە	بەویذی	وخذە
پشتیوانی، هاوکاری	بۆنی خۆش	گوتار(خطاب)

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

ئەم پیتە لەدەنگ و نووسیندا لە زارەزمانی سۆرانیدا گۆڕانی بەسەردا هاتووە.

وانەی بیست و شەش:

پیتی 𐬥 (ن)

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬥 (ن) لەنووسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا لەهەرجێگایەکدا بێت هەمان دەنگ و هەمان ئاواز و هەمان ڕۆڵی دەبێت و گۆڕانی بەسەردا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

𐬥𐬀.	𐬥𐬀𐬉𐬰𐬀.	𐬥𐬀𐬉𐬜𐬀.
نە	نەیزە	نەیذە
نا، نەخێر	ناپوختی، پیس	هەرگیز، ئێرە نا

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬥𐬉𐬎𐬀.	𐬥𐬀𐬬𐬀𐬭𐬀𐬯𐬙.	𐬥𐬈𐬎𐬗𐬀𐬬𐬀𐬥.
نیوە	ناوەڕاست	نێوچاوان

وانەی بیست و حەوت:

پیتی 𐬥 (ن)

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬥 (ن) لەنووسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا تەنها لەناوەندی وشەدا دێت و هەرگیز لەسەرەتا و کۆتایی وشەدا نایەت و هەروەها هەرگیزیش لەنێوان دوو پیتی بزوێن و دەنگداردا نایەت. بەزۆری لەپاش پیتی دەنگداری 𐬀 (ئە) وە دێت و لەپاش خۆیشی پیتە بێدەنگ و نەبزوێنەکانی 𐬨 𐬞 𐬠 𐬡 𐬬 𐬎 دێت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

𐬛𐬀𐬥𐬙𐬀	𐬵𐬀𐬥𐬛𐬁𐬙𐬀	𐬵𐬀𐬥𐬛𐬁𐬨𐬀	𐬰𐬀𐬎𐬌𐬥𐬔	𐬀𐬎𐬘𐬊𐬔𐬵𐬀𐬌𐬙
دەنتە	هەنداتە	هەندامە	زەڤینگ	ئەوجۆگهڤەت
دانبەخۆداگرتوو پارچە		ئەندام	بەخواستی ئێمە	خاوەنی هێزا

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬛𐬀𐬥𐬔𐬛𐬁𐬥	𐬠𐬀𐬥𐬛𐬁𐬎
دەنگدان	بەنداو

وانەی بیست و هەشت:

پیتی 𐬢 (نگ) ی دەنگی مەنگ

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬢 (نگ) لەنوسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا لەهەرجێگەیەکدا بێت هەمیشە هەمان دەنگ و هەمان ڕۆڵی خۆی هەیە و هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت. شایانی باسە ئەم دنگە بەپیتی عەرەبی ناتواندرێت بنووسرێت و دەنگی قورگە بەنوساندنی بەزمانە بچکۆلەوە.

ئەم پیتە هەمیشە لەئەوێستادا لەپێش پیتی (𐬵) وە هاتووە.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

𐬥𐬆𐬨𐬀𐬢𐬵𐬁.	𐬬𐬀𐬢𐬵𐬇𐬎𐬱.
نیمەنگها	ڤەنگهێوش
بەنیایش	پاك، پیرۆز

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬨𐬁𐬢.	𐬨𐬀𐬢.
مانگ	مەنگ

وانەی بیست و نۆ:

پیتی (نگ)

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی (نگ) لەنوسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا لەهەرجێگەیەکدا بێت هەمیشە هەمان دەنگ و هەمان ڕۆڵی خۆی هەیە و هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت. ڕۆڵی پیتی ( ) دەبینێت و لەپێش پیتی ( ) وە دێت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستاییی:

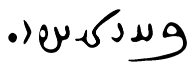

دەینگهو ڤەینگهیانگە

ژمارە دە، باشتر و پیرۆزتر

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

پرشنگ

وانەی سی:

پیتی 𐬞 (پ)

پیتی بێدەنگ و بزوێنی 𐬞 (پ) لەنووسینی دیندەپیرەی ئەوێستادا لەهەموو جێگاکاندا هەمان دەنگ و هەمان ڕۆڵی هەیە و گۆڕانی بەسەردا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

𐬀𐬞.	𐬯𐬞𐬌𐬙𐬀.	𐬞𐬎𐬚𐬭𐬀.	𐬀𐬞𐬌𐬙𐬌.
ئەپ	سپیتە	پوثرە	ئەپیتی
ئاو	سپی	کوڕ	سەدار، پیر، موبەد، ڕێبەر

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬞𐬫𐬀𐬎.	𐬞𐬉𐬎𐬀𐬥𐬀.	𐬞𐬉𐬐𐬛𐬀𐬛𐬀𐬥.
پیاو	پێوانە	پێکدادان

وانەی سی و یەك:

پیتی 𐬟 (ف)

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬟 (ف) لەنووسینی دیندەپیرەی زمانی ئەوێستاییدا لەهەر جێگایەکدا بێت هەمان دەنگ و هەمان ڕۆڵی هەیە و هیچ گۆڕانکارییەکی بەسەردا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

𐬟𐬭𐬁𐬥𐬱.	𐬬𐬀𐬟𐬭𐬀.	𐬙𐬀𐬟𐬯𐬀.	𐬟𐬍𐬜𐬭𐬋.	𐬟𐬭𐬀𐬙𐬀𐬭𐬀.
فرانش	ڤەفرە	تەفسە	فیذرۆ	فرەتەرە
فڕین	بەفر	گەرم داهاتن	باوك	پێش

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬠𐬀𐬟𐬭.	𐬟𐬭𐬁𐬬𐬁𐬥.	𐬀𐬟𐬯𐬁𐬥𐬀.
بەفر	فراوان	ئەفسانە

وانەی سی و دوو:

پیتی 𐬠 (ب)

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬠 (ب) لەنووسینی دیندەپیرەی زمانی ئەوێستاییدا لەهەر جێگایەکدا بێت هەمان دەنگ و هەمان ڕۆڵی هەیە و هیچ گۆڕانکارییەکی بەسەردا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستاییی:

𐬠𐬀𐬑𐬙𐬀𐬹	𐬠𐬀𐬑𐬱𐬀𐬹	𐬠𐬀𐬔𐬀𐬹	𐬠𐬀𐬧𐬛𐬀𐬹
بەختە	بەخش	بەگە	بەند
بەخت	بەخشین	بەگ، خودا، هێزی جیهانی	بەند، بەندکردن

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬠𐬌𐬯𐬙𐬥𐬹	𐬭𐬀𐬱𐬀𐬠𐬀𐬹	𐬠𐬀𐬭𐬁𐬬𐬀𐬭𐬛𐬐𐬁𐬭𐬌𐬹
بیستن	ڕەشەبا	بەراوردکاری

وانەی سی و سێ:

پیتی (و) ی کورت.

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی (و) ی کورت، لەنووسینی دیندەپیرەی زمانی ئەوێستاییدا لەهەر جێگەیەکدا بێت، هەمان ڕۆڵی هەیە و هیچ گۆڕانکارییەکی بەسەردا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

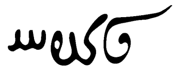 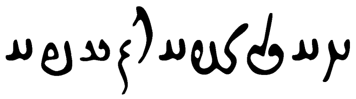

ثوا   چەثوەرێ   چەثوەرێسپە

تۆ   چووار   خاوەنی چووار ئەسپ

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

چوارشەممە

وانەی سی و چووار:

پیتی 𐬨 (م)

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬨 (م) لەنووسینی دیندەپیرەی زمانی ئەوێستاییدا لەهەر جێگایەکدا بێت هەمان دەنگ و هەمان ڕۆڵی هەیە و هیچ گۆڕانکارییەکی بەسەردا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

مەیغی	مەذە	مە	مەینیو
چاڵ، کان	شەراب	من	مینۆیی، نادیدەنی

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

ئامادە	مردن	متوربە	کامە

وانەی سی و پێنج:

پیتی 𐬪 ی سەرەتا هەندێك جار لە شێوەی 𐬫 دا هاتووە و هەمان ڕۆڵ و دەنگیان هەیە.

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬪 (ی) یان لەشیوەی 𐬫 (ی) لەنووسینی دیندەپیرەی زمانی ئەوێستاییدا تەنها لەسەرەتای وشەوە دێت بەهەمان دەنگی نەگۆڕی خۆیەوە.

𐬪𐬀𐬊𐬐𐬀𐬭𐬆𐬱𐬙𐬀.	𐬪𐬁𐬥𐬌𐬨.	𐬪𐬀𐬰𐬀𐬙𐬀.	𐬪𐬀𐬯𐬥𐬀.
یەوکەرشتە	یانێم	یەزەتە	یەسنە
کشتوکاڵ	سروش (وەحی)	فریشتە	نوێژ و نیایش

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬪𐬁𐬭.	𐬪𐬁𐬎𐬀𐬭.	𐬪𐬁𐬭𐬌.
یار	یاوەر	یاری

وانەی سی و شەش:

پیتی 𐬌𐬌 (یی)

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬌𐬌 (یی) لەنووسینی دیندەپیرەی زمانی ئەوێستاییدا لەهەر جێگایەکدا بێت هەمان دەنگ و هەمان ڕۆڵی هەیە و هیچ گۆڕانکارییەکی بەسەردا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە بەزمانی ئەوێستایی:

𐬨𐬀𐬌𐬭𐬌𐬌𐬀𐬹	𐬀𐬵𐬌𐬌𐬀𐬹	𐬨𐬀𐬌𐬥𐬌𐬌𐬎𐬱𐬹	𐬨𐬀𐬌𐬠𐬌𐬌𐬋𐬹
مەیریە	ئەهیا	مەینییۆش	مەیبیۆ
مار	ئەوە	مینۆیی	بۆ من

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬁𐬨𐬁𐬛𐬀𐬌𐬌𐬹

ئامادەیی

وانەی سی و حەوت:

پیتی (ر ، ڕ)

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی (ر، ڕ) لەنوسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا لەهەرجێگەیەکدا بێت هەمیشە هەمان دەنگ و هەمان ڕۆڵی خۆی هەیە و هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت. بەڵام لەنووسینی دەنگی (ڕ) تەنها بەناسینەوەی وشەکە دەناسرێتەوە.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە بەزمانی ئەوێستایی:

ورثان	نەرە	ئەیریانە	ڤایری
ڕەوان	نێر	ئاریایی	باران

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

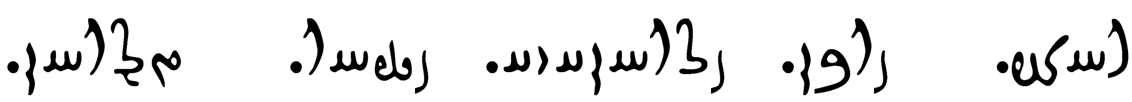

ڕاو	بردن	بورانەوە	بژار	تۆران

وانەی سی و هەشت:

پیتی 𐬬 (ڤ)ی سەرەتا

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬬 (ڤ) لەنووسینی دیندەپیرەی زمانی ئەوێستاییدا تەنها لە سەرەتی وشەدا دێت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە بەزمانی ئەوێستایی:

𐬬𐬀𐬭𐬆𐬰𐬹 𐬬𐬀𐬵𐬌𐬱𐬙𐬀𐬹 𐬬𐬀𐬙𐬀𐬹 𐬬𐬁𐬭𐬀𐬹 𐬬𐬌𐬥𐬹 𐬬𐬆𐬵𐬭𐬐𐬀𐬹

ڤەرێز ڤەهیشتە ڤاتە ڤارە ڤین ڤێهرکە

ئەنجامدان بەهەشت با باڵ بینین گورگ

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬬𐬌𐬌𐬀𐬥𐬹

ڤیان

وانەی سی و نۆ:

پیتی ›› (ڤ) ی ناوەڕاست و کۆتایی.

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی ›› (ڤ) لەنووسینی دیندەپیرەی زمانی ئەوێستاییدا لەناوەڕاست و کۆتایی وشەدا بەو شێوەیە دەنووسرێت و هەرگیز لەسەرەتای وشەدا بەو شێوەیە نانوسرێت و نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە بەزمانی ئەوێستایی:

𐬫𐬀𐬬𐬀𐬥.   𐬠𐬭𐬀𐬬𐬀𐬥𐬀.   𐬛𐬭𐬉𐬔𐬬𐬀𐬥𐬙.   𐬥𐬀𐬬𐬀𐬌𐬙𐬌.

یەڤەن   برەڤانە   درێگڤەنت   نەڤەیتی

گەنج، نێون(مانگای گەنج). زیانبەخش. درۆگۆ.   نەوەد

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬱𐬬𐬀𐬥.   𐬀𐬬𐬀𐬥.   𐬨𐬭𐬊𐬬.

شڤان   ئاڤان   مرۆڤ

وانەی چل:

پیتی 𐬯 (س)

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬯 (س) لەنووسینی دیندەپیەری ئەوێستاییدا لەهەرجێگایەکدا بێت هەمان ڕۆڵ و هەمان دەنگ و ئاوازی هەیە و هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

𐬯𐬀𐬭𐬀.	𐬯𐬙𐬎𐬥𐬀.	𐬨𐬀𐬰𐬛𐬀𐬌𐬌𐬀𐬯𐬥𐬀.	𐬐𐬀𐬯.	𐬯𐬎.	𐬯𐬙𐬀.
سارە	ستوونە	مەزدەیەسنە	ڤەس	سو	ستا
سەر	ستوون	مەزداپەرست	حەز، ئارەزوو	سود	وەستان

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬯𐬀𐬭𐬠𐬁𐬥.	𐬯𐬎𐬀𐬭𐬠𐬎𐬥.	𐬯𐬀𐬌𐬭𐬎𐬯𐬀𐬨𐬀𐬭𐬀.	𐬯𐬀𐬌𐬭𐬁𐬥.
سەربان	سواربوون	سەیروسەمەرە	سەیران

وانەی چل و یەك:

پیتی (ز)

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی (ز) لەنووسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا هەمیشە هەمان ڕۆڵ و هەمان دەنگ و هەمان ئاوازی هەیە و گۆڕانکاریی بەسەردا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

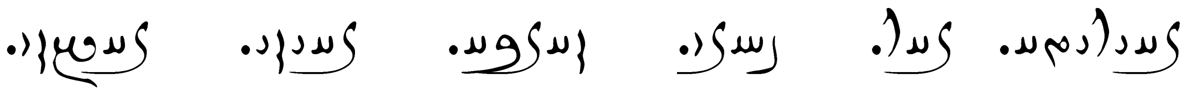

زەینیتە زەر بازو نەزدە زەینی زەینو

زەرد زێڕ، درەخشاوە بازوو نزیك زرێ، قەڵغان پاسەوان

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی كوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

زەرد زاوا زێڕ زۆرزان زانا وزە

وانەی چل و دوو:

پیتی 𐬲 (ژ) ی سەرەتا

پیتی بێدەنگ و بزوێنی 𐬲 (ژ) لە نووسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا لەهەرجێگەیەکدا بێت یەك ڕۆڵ و یەك ئاوازی دەنگیی هەیە و هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ئەغژەونقەمنیم	یۆژێم	گیریژدا	ثوەرۆژدۆم
نادیدە، بێکۆتایی	تۆ	گلەیی، دەردەدڵ	ئافراندیت

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ڕۆژ	ژمارە	ژیان	ژەم	چێژ

وانەی چل و سێ:

پیتی (ش) ی کۆتایی

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی (ش) لەنووسینی دیندەپیرەی ئەوێستاییدا لەم شێوەیەدا بەزۆری لەکۆتایی وشەدا دێت و هەندێکجار لەناوەڕاست و لەئەوێستادا تەنها یەك جار و لەیەك وشەدا لەسەرەتادا هاتووە کە پێدەچێت هەڵەی ڕێنووس بووبێت. هەرسێ شێوەیەکەی ڕۆڵ و دەنگیان یەکە.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

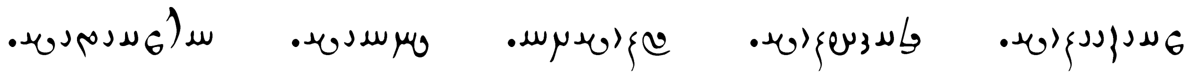

مەینیێوش	ڤەنگهێوش	گێوشچا	یایش	ئارمەیتیش
مینۆیی، خود	چاك، باش	گێتی	بەوانە	(خۆشەویستی) ئارمەیتی

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

بێبەش	شەش

وانەی چل و چووار:

پیتی 𐬴 (ش) ی ناوەڕاست

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬴 (ش) ی ناوەڕاست لەنووسین و زمانی ئەوێستایدا تەنها لەناوەڕاستی وشەدا دێت و هەمان ڕۆڵ و هەمان دەنگی هەیە.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

𐬀𐬴𐬀. 𐬛𐬀𐬭𐬆𐬴𐬀𐬙𐬗𐬀. 𐬑𐬴𐬨𐬁𐬐𐬆𐬙𐬗𐬋.

ئەشا دەریشەتچا خشماقەتچۆ

ڕاستی بێباك بۆماوەی تۆ

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی كوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬥𐬌𐬴𐬁𐬥𐬀. 𐬞𐬴𐬙. 𐬑𐬋𐬴𐬀𐬎𐬌𐬯𐬙. 𐬛𐬋𐬴𐬛𐬁𐬨𐬁𐬥.

نیشانە پشت خۆشەویست دۆشدامان

وانەی چل و پێنج:

پیتی 𐬱 (ش) ی سەرەتا

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬱 (ش) بەزۆری لەسەرەتادا دێت و هەرکاتێکیش پیتی 𐬌 (یی) هات ئەوە لەپێشیەوە ئەگەر (ش) هاتبوو ئەوا بەم جۆرە 𐬱 دەنووسرێت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستایی:

𐬱𐬌𐬌𐬀𐬊𐬚𐬥𐬀𐬹	𐬱𐬌𐬌𐬀𐬧𐬙𐬹	𐬨𐬀𐬱𐬌𐬌𐬀𐬹	𐬯𐬀𐬊𐬱𐬌𐬌𐬀𐬧𐬙𐬹
شیەوثنە	شیەنت	مەشیە	سەوشیەنت
کردار	خانوو، ماڵ	پیاو	ڕزگارکەر، سوودبەخش

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬱𐬌𐬌𐬀𐬬𐬹	𐬱𐬉𐬬𐬀𐬐𐬁𐬭𐬹	𐬱𐬀𐬬𐬹
شیاو	شێوەکار	شەو

وانەی چل و شەش:

پیتی 𐬵 (ە) ی دووچاو

پیتی بێدەنگ و نەبزوێنی 𐬵 (ە)ی دووچاو لەنوسین دیندەپیرەی ئەوێستاییدا لەهەرجێگەیەکدا بێت هەمیشە هەمان دەنگ و هەمان ڕۆڵی خۆی هەیە و هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت.

چەند نموونەیەك لەنووسینی دیندەپیرە لەزمانی ئەوێستاییی:

𐬵𐬎𐬥𐬀𐬭𐬀.	𐬵𐬀𐬞𐬙𐬀𐬥.	𐬵𐬀𐬌𐬚𐬌𐬌𐬀.	𐬵𐬀𐬉𐬗𐬎.
هونەرە	هەپتەن	هەیثیە	هەیچو
هونەر	حەوت	دروستکار	پرد

چەند نموونەیەك لە نوسینی زمانی کوردی بەنووسینی دیندەپیرە:

𐬵𐬁𐬬𐬀𐬭.	𐬵𐬀𐬨𐬌𐬱𐬀.	𐬠𐬀𐬵𐬁𐬭.	𐬭𐬁𐬬.
هاوار	هەمیشە	بەهار	ڕاو

نموونەیەك لە ئەوێستا تاکو فێرکار بەئاسانی بتوانێت خۆی فێری خوێندنەوەی بکات:

لەسەر یەکەم ڕووپەڕی پەرتوکی ئەوێستای پیرۆزدا بڕگەیەك نووسراوە. لەبەر گرنگیی بڕگەکە و شێوازی نووسین و پڕمانابییدا، بەچاکم زانی لێرەدا بینووسمەوە تاکو خوێندکار بە مەزنی و مانای وشە ئەوێستاییەکان ئاشنابێت:

𐬫𐬁𐬥𐬍𐬨. 𐬨𐬀𐬥𐬋. 𐬫𐬁𐬥𐬍𐬨. 𐬬𐬀𐬗𐬋.

یانێم مەنۆ یانێم ڤەچۆ

سروشە ئەندێشەی سروشە گوتاری

𐬫𐬁𐬥𐬍𐬨.𐬱𐬌𐬌𐬀𐬊𐬚𐬥𐬆𐬨.𐬀𐬱𐬀𐬊𐬥𐬋.𐬰𐬀𐬭𐬀𐬚𐬎𐬱𐬙𐬭𐬀𐬵𐬉.

یانێم شیەوثنیم ئەشەونۆ زەرەثوشترەهی

سروشە کرداری پیرۆزە زەردەشت

𐬟𐬆𐬭𐬁. 𐬀𐬨𐬆𐬱𐬁. 𐬯𐬞𐬆𐬧𐬙𐬁. 𐬔𐬁𐬚𐬃. 𐬔𐬆𐬎𐬭𐬎𐬎𐬁𐬌𐬥.

فرا ئەمیشا سپەنتا گاثاو گێورڤاین

فەڕی خۆشبەختین پاکان و جاویدان گاثاوەکان بکەنە سەرچاوەی باوەڕ

𐬥𐬆𐬨𐬋. 𐬬𐬋. 𐬔𐬁𐬚𐬃. 𐬀𐬱𐬀𐬊𐬥𐬍𐬱

نیمۆ ڤێ گاثاو ئەشەونێش

درووود بۆتۆ ئەی سروتە پیرۆزەکان

کۆی مانای ئەم بڕگەیە بەم شێوەیەی خوارەوەیە:

تەواوی ئەندێشە و گوتار و کرداری زەردەشت پیرۆزە و سروشی خوداییە بەرەو خۆشبەختی ڕێنیشاندەریمان دەکات. ئەمیشاسپەندان (پاك و جاویدانیەکان) و سروتە پیرۆزەکانی گاثاوەکان پڕن لە فەڕ و بیکەنە سەرچاوەی باوەڕ. ئەی گاثاوی پیرۆز، ڕێز و شکۆ و دروودت پێشکەش.